

УДК 069.7/.8(477.82)"1991/2021"

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.29.07>

НАУКОВО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ (1991–2021 РР.)

Юхимчук Микола,

аспірант

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ORCID ID: 0000-0002-4948-8794

У статті проаналізовано процеси активного залучення музейних установ Волинської області у 1991–2021 рр. до організації та проведення різноматематичних наукових заходів, публікації наукових збірників за їх результатами; прослідковано нові тенденції у діяльності музеїв краю порівняно з радянським етапом їх функціонування.

Метою статті є характеристика практики проведення музеями Волинської області впродовж 1991–2021 рр. наукових заходів, реалізації ними за її результатами видавничої діяльності. Увагу акцентовано на вказаному напрямі діяльності Волинського краєзнавчого музею як головного музейного осередку області. Охарактеризовано тематику, форми організації та проведення наукових заходів, тематичну спрямованість музейної наукової продукції.

На основі опрацьованих джерел прослідковано динаміку залученості музеїв та їхніх співробітників до організації і проведення наукових конференцій, регіональних зокрема. Визначено, що помітна активізація наукової діяльності музеїв припала на 1994–1995 рр., коли установи виступили базою проведення наукових заходів, розгорнули співпрацю з вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами, науковими інституціями, музеями, громадськими організаціями. Названа тенденція продовжувала виявлятися з деяким послабленням і до кінця досліджуваного періоду.

Узагальнено інформацію про внесок співробітників музеїв Волинської області у дослідження питань історії, теорії і практики музейної справи на Волині. Звернено увагу на співробітництво Волинського краєзнавчого музею та кафедри документознавства і музейної справи Волинського державного університету імені Лесі Українки у проведенні музеологічних досліджень.

Зроблено висновок, що музеї Волинської області починаючи з 1991 р. значно активізували науково-видавничу діяльність, ініціювали проведення важливих для регіональних студій наукових заходів, перетворилися на наукові осередки, у яких розробляються профільні та музеологічні дослідження.

Ключові слова: музей, Волинська область, Волинський краєзнавчий музей, науково-видавнича діяльність, наукова конференція, музеологічні дослідження, наукові заходи.

Yukhymchuk Mykola. Scientific and publishing activities of museums in Volyn region (1991–2021)

The publication is devoted to the review of the organization and conduct of scientific events and publication of editions by museums of Volyn region as one of the main activities of museum institutions in the historical period 1991–2021. We have reviewed the historical period when Ukrainian statehood was established and all spheres of Ukrainian life, including the museum sector, were revived. Museums are actively involved in the scientific life of the Volyn region. The purpose of the article is to study the process of involving museums of the Volyn region in holding various scientific conferences, raising museum topics at them, establishing the publication of popular science catalogs, and publishing catalogs of museum objects. Based on the study of the content of the collections of conferences held in the Volyn region, it is concluded that since the early 1990s museums have been joining in their organization and holding, and museum workers have been actively participating in them. The emergence of purely museum conferences and roundtables, the publication of specialized museum publications, such as "Volyn Museum. History and Modernity" and "Volyn Museum Journal". The article summarizes information about the venues and topics of conferences held with the participation of museums in the Volyn region since 1991.

Considerable attention is paid to scientific work in the field of cataloging museum collections.

It has been concluded that with the involvement of museums in holding local history conferences, museum studies topics are actively being raised there. The greatest stimulus for the establishment of purely museum publications was the establishment of the Department of Documentation and Museum Studies at Lesya Ukrainka Volyn National University. Currently, there is a slight decline in the scientific and publishing activities of museums in the Volyn region, which is due to a number of external factors.

Key words: museum, Volyn region, Volyn Museum of Local Lore, scientific activity, scientific publications, museum work.

Музей є багатопрофільною соціокультурною установою, яка виконує низку важливих функцій. Серед завдань, які активно реалізують у сучасних музейних установах та які визначають їхні сутнісні ознаки, – організація і проведення науково-дослідної роботи. Маючи широку джерельну основу у вигляді фондової збірки, а також штат наукових співробітників, музеї виступають потужними регіональними науковими осередками. Такий статус зобов'язує музеї до проведення власних наукових

заходів, здійснення видавничої діяльності. Дослідження названого складника роботи вітчизняних музеїв, Волинської області зокрема, дасть змогу проаналізувати накопичений у цій царині досвід, вибудувати подальшу стратегію розвитку музеїв з урахуванням існуючих здобутків та проблем.

Метою статті є характеристика практики проведення музеями Волинської області наукових заходів, реалізації ними видавничої діяльності впродовж 1991–2021 рр. Основними цілями роботи є з'ясування тематики, форм організації та проведення наукових заходів, їх результативності; тематичної спрямованості музейної наукової продукції; визначення новітніх підходів до проведення цього складника роботи музеїв Волинської області у досліджуваній період порівняно з радянською добою їх функціонування.

Наукова діяльність музеїв Волинської області в роки незалежності розглядається в останні десятиріччя у працях низки вітчизняних дослідників. У першу чергу різні її аспекти висвітлюються у публікаціях співробітниці Волинського краєзнавчого музею Є. Ковальчук [22]. Узагальнюючі матеріали про науково-дослідну роботу музеїв Волині у 1991–2016 рр. подано у статтях Л. Більо [2], В. Надольської, Ю. Кальченко [20]. Вивченню стану розвитку краєзнавчої науки на Волині та включеності у цю роботу музеїв області присвячено роботи Г. Бондаренка [4].

Джерельну базу дослідження становлять документи наукового архіву Волинського краєзнавчого музею (далі – ВКМ) як головної музейної установи області¹. Опрацьовано річні звіти ВКМ, які містять інформацію про проведення всіма комунальними музеями області основних напрямів роботи, науково-дослідної зокрема, що вміщені у фондах Державного архіву Волинської області [10–18]. Починаючи з 2011 р. музей готує порівняльно-довідкове видання «Комунальні та громадські музеї Волинської області», яке теж містить важливу фактографічну інформацію [1]. Для написання статті проаналізовано наукові видання волинських музеїв, опубліковано результати досліджень наукових співробітників музеїв. На підставі аналізу всього комплексу названих матеріалів здійснено загальну характеристику організації та проведення музеями наукових заходів, їхньої видавничої діяльності.

Із проголошенням незалежності України у Волинській області налічувалося 15 комунальних музеїв. Розбудова демократичної держави започаткувала трансформацію вітчизняної музейної галузі, зміну музейної мережі (впродовж досліджуваного періоду виникло ще сім комунальних музеїв, приватні музеї), перехід на нові засади організації музеями фондової, експозиційно-виставкової, культурно-освітньої діяльності. Названі процеси позначилися й на науково-організаційній та видавничій діяльності установ.

Проголошення незалежності України активізувало розгортання українського краєзнавчого руху. Відкриття партійних архівів, публікація спогадів політв'язнів та репресованих, увага до «білих плям» в історії сприяли розвитку регіональних історичних студій, започаткуванню документального проекту «Реабілітовані історією». Вагому роль у названих процесах відіграла Національна спілка краєзнавців України, зокрема її волинський відділ. Нагромадженню краєзнавчого матеріалу сприяло проведення наукових конференцій.

Музеї області активно долучилися до вивчення раніше замовчуваних тем, питань історичного розвитку Волині. Дієвою платформою дослідження широкого спектру регіональних краєзнавчих проблем стали щорічні наукові конференції. У 1994 р. ВКМ увійшов до складу організаторів конференції «Минуле і сучасне Волині та Полісся», яка збирає вчених для обговорення актуальних питань і сьогодні [41]. Перша конференція під такою назвою відбулась у 1985 р. На той час конференцію та збірник готували Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки, Волинська обласна організація охорони пам'яток історії та культури, Волинський обласний інститут удосконалення вчителів [42]. У 1995 р. відбулась VIII конференція «Минуле і сучасне Волині: літописні міста і середньовічна культура» [14, с. 5], співорганізатором якої виступив ВКМ. Згодом до проведення наукового заходу долучилися й інші комунальні музеї Волині. Присвячені регіональній краєзнавчій тематиці конференції відбувалися у різних населених пунктах області. Місцеві музеї зазвичай виступають базою для їх організації і проведення. Серед збірників – матеріали, присвячені Старовижівщині та Сереховичам [38], Ратнівщині [37], колишнім Локачинському району та Затурцям [31], Шацькому поозер'ю [40], Ковелю та Ковельщині [26], Ківерцівщині та Олиці [30], місту Володимирі [33], Луцьку [23], Камінь-Каширську [29] та Любомлю [32]. У кожному із цих населених пунктів до проведення наукового заходу долучилися працівники музеїв. Фондові збірки комунальних музеїв, їхня діяльність зазвичай ставали предметами дослідження учасників конференцій, статті про них публікувалися у збірниках їхніх матеріалів.

¹ До структури Волинського краєзнавчого музею входять філії: Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського, Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки, а також відділи: Музей волинської ікони, Художній музей м. Луцька, Музей історії Луцького братства.

Чимало конференцій збирали дослідників життя і діяльності видатних волинян: Олени Пчілки, Лесі Українки та родині Косачів загалом [36], Модеста Левицького [34], Юзефа Ігнація Крашевського [25] та ін. Серед проблем, які обговорювали краєзнавці, – християнство в історії Волині [39], історія та культура національних меншин [28], некрополі краю [35], бібліотечна справа на Волині [27]. До кожного з названих збірників увійшли розвідки співробітників музеїв області Н. Пушкар, І. Несторук, С. Чибирак, Т. Тищенко, Б. Зека, Н. Пась, Я. Лис, О. Корецької, Л. Завади, Н. Гатальської та багатьох інших. У них публікувались як наукові розвідки історичної тематики, так і дослідження фондкових збірок музеїв. Слід окремо згадати про публікацію у збірниках конференцій музейних каталогів.

Закономірним є те, що базою для проведення конференцій, присвячених родині Косачів, виступав відділ ВКМ – Літературно-меморіальний музей Лесі Українки у Колодяжному [27]. На базі Володимирського історичного музею проводилася конференція «Християнство в історії та культурі Володимира-Волинського та Волині» [39].

Уперше в 1991 р. у матеріалах названої конференції з'явилися публікації працівників музею [10, арк. 4], присвячені історії та теорії музейної справи, музейництву на Волині. Упродовж досліджуваного періоду кількість таких розвідок щораз збільшувалася. Іноді публікації, присвячені музейній справі, виділялися в окрему рубрику. Наприклад, у 2010 р. у рубрику «Мистецтво та художня спадщина Луцька» увійшли статті про музейні колекції та історію музеїв І. Несторук та Л. Кревської, Д. Зінька та ін. [23]. У 2017 р. була проведена конференція, присвячена власне етнографічному музейництву [24]. Отже, до профільних досліджень наукових співробітників музеїв додалися й почали розвиватися музезнавчі та пам'яткознавчі дослідження, що позитивно вплинуло на розбудову національної музейної справи.

Якщо розглядати діяльність ВКМ у перші роки незалежності, то можна чітко простежити позитивну динаміку збільшення кількості наукових заходів, організованих за участі установи. У 1991 р. працівники музею лише долучалися до роботи наукових конференцій. Так, у конференції «Минуле і сучасне Волині: історичні постаті краю» узяли участь О. Бірюліна, О. Сокол, О. Ошуркевич, Л. Коваленко, Н. Гатальська. Завідуюча відділу історії дорадянського періоду О. Огнева виступила на симпозіумі ЮНЕСКО «Леся Українка і світова культура» з повідомленням «Лесі Українка у перекладах Ге Баоцюаня» [10, арк. 4].

Уже наступного 1992 р. музеєм було проведено круглий стіл із питань дослідження та охорони пам'яток археології Волині, у роботі якого взяли участь науковці зі Львова, Києва, Рівного, Луцька, Познані [11, арк. 4]. Наступного року таких заходів стало ще більше: організовано краєзнавчі читання, присвячені літописним містам Волині, 120-му дню народження П. Скоропадського, 74-й річниці проголошення Української держави, Голодомору 1933 р. в Україні [12, арк. 5]. Варто зауважити, що ще в перші роки незалежності у музеї піднімалися дуже сміливі історичні проблеми, що робило його вагомим осередком наукових досліджень.

Завдяки активізації музезнавчих досліджень у 1994 р. ВКМ ініціював проведення власне наукової конференції, присвяченої історії музейної справи на Волині [13, арк. 5]. У 1997 р. вийшов перший збірник матеріалів конференції «Волинський музей. Історія та сучасність» [7]. Організатори конференції, редактори збірника матеріалів ставили собі за мету висвітлити найважливіші аспекти діяльності ВКМ та інших музеїв області за останні сорок років, увести у науковий обіг невідомі раніше джерела, імена та події, сприяти розвитку музейної справи у незалежній Україні [7]. Крайній випуск збірника вийшов у 2019 р. і був присвячений 90-й річниці Волинського краєзнавчого музею. На жаль, останні роки вихід збірника призупинений, що пов'язано з низкою чинників об'єктивного характеру.

Окремої уваги заслуговує проведення наукових заходів ВКМ за участі закладів освіти і культури України та зарубіжжя. Круглий стіл, присвячений польсько-українським відносинам, був проведений у 1994 р. і організований спільно з викладачами тодішнього Волинського державного університету імені Лесі Українки (далі – ВДУ) та Інститутом менеджменту і маркетингу м. Кошеліна (Польща) [13, арк. 5]. Починаючи з 1995 р. музей спільно з ВДУ майже щороку проводив «Читання пам'ять В. Липинського» [14, арк. 5]. У 1996 р. відбулася спільна міжнародна археологічна конференція «Спільне коріння – спільне майбутнє» у рамках спільних днів спадщини у Грубешові, Замості, Луцьку, Володимирі [15, арк. 2].

У перше десятиліття незалежності також спостерігається активна співпраця ВКМ із польськими установами. У 2000 р. за спільної організації ВКМ, ВДУ та Люблінського університету Марії Складовської-Кюрі пройшла конференція «Волинь і Замойщина у минулому тисячолітті: історія, культура» [17, арк. 4].

Розгорнулася співпраця ВКМ з іншими музеями та науковими інституціями, громадськими організаціями. У 1995 р. музей спільно з Львівським інститутом історії Церкви провів Четверті «Берестейські

читання» на тему: «Вплив Берестейської унії на внутрішнє життя церкви у XVII ст.» [14, арк. 5]. Разом із Волинським крайовим братством святого Андрія Первозваного у 1999 р. організовано науково-теоретичну конференцію «Луцькому братству – 380» [16, арк. 4]. Наступного 2000 р. спільно з Маневичьким музеєм проведено конференцію «Маневиччина на межі тисячоліть» у с. Старий Чарторийськ, а також спільно з Нововолинським історичним краєзнавчим музеєм – конференцію «Прибузький край на межі тисячоліть» у м. Нововолинськ [17, арк. 4]. У 2001 р. ВКМ разом із ВДУ та Любомльським краєзнавчим музеєм провели конференцію «Любомль в історії України і Волині» [18, арк. 5].

Представницька конференція відбулася у 2001 р. – «Духовна культура українців на етнічних західних землях упродовж віків». Окрім ВКМ, її організаторами виступили: Центр українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Острозька академія, Волинське обласне товариство краєзнавців, Національна рада жінок України, товариство «Холмщина». На конференції чи не вперше на такому високому рівні піднімалося питання виселених українців з етнічних територій України та масових депортацій [18, арк. 5].

Підвищенню рівня теоретичних музеологічних досліджень, розширенню тематики прикладних музеєзнавчих розробок співробітників музеїв сприяло відкриття 2008 р. у Волинському національному університеті імені Лесі Українки кафедри документознавства і музейної справи, налагодження тісної співпраці між музеєм та університетом. Разом із тим кафедра сприяла підготовці кваліфікованих кадрів для роботи у музеях Волинської області [21]. Із 2010 р. завдяки спільній ініціативі співробітників ВКМ та науковців кафедри розпочато видання «Волинського музейного вісника». Ініціатори видання ставили мету сприяти поглибленому вивченню історії музейництва і колекціонування, теорії музейної справи [7]. Його перший випуск було присвячено законодавчим та нормативним засадам діяльності музейних закладів України. В одній книжці було зібрано розпорошені у різних джерелах та інформаційних базах тексти законодавчих актів та інструктивних документів, які регулюють функціонування музеїв та становлять національну нормативну базу музейної галузі [7].

Другий випуск «Волинського музейного вісника» вийшов того ж року за результатами проведення спільного круглого столу на тему: «Музей як науково-дослідний та культурно-освітній заклад» (13 травня 2010 р.) [6, с. 3]. На даний час вийшло двадцять випусків видання. У виданні розглядаються проблеми історії, теорії та практики музейної справи на Волині, нові форми роботи музеїв, питання охорони культурної спадщини, а також можливості та перспективні напрями діяльності волинських музеїв.

У зв'язку з відкриттям у 1993 р. Музею волинської ікони – відділу ВКМ і необхідністю поглиблення наукових досліджень питань, пов'язаних з іконописом, у музеї започатковано традицію проведення спеціалізованих конференцій та друк збірника «Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації». Перший випуск матеріалів конференції був присвячений 90-річчю П. М. Жолтовського (1994 р.). Нині вийшло 27 випусків збірника, останній – у 2022 р. Вітчизняні і зарубіжні вчені продовжують оприлюднювати у збірнику актуальні тематичні матеріали [5].

Окрім щорічних конференцій, музеї Волинської області виступали організаторами одноразових тематичних наукових заходів, значна частина з яких завершувалася друком матеріалів. Наприклад, у 2014 р. ВКМ і Торчинський історико-краєзнавчий музей імені Григорія Гуртового ініціювали проведення перших Волинських обласних краєзнавчих читань, присвячених пам'яті Григорія Гуртового [19]. Хоча планувалося проводити названий захід регулярно, проте відбулися лише Другі читання (2016 р.). У 2017 р. вийшов збірник матеріалів конференції, присвяченої 135-й річниці від народження В. Липинського [9], базою для проведення якого став відділ ВКМ – Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського.

Знаковою подією для ВКМ стала передача у його підпорядкування палацу Радзівілів в Олиці. Із метою вироблення стратегії актуалізації названого об'єкта культурної спадщини 30–31 жовтня 2021 р. була проведена міжнародна конференція, у роботі якої взяли участь українські, польські та білоруські вчені. Озвучені та опубліковані матеріали значно розширили інформаційне поле, присвячене Олиці та Радзівілам, проблемам теорії і практики атрибуції, збереження і популяризації музейних колекцій та нерухомих пам'яток [43].

Отже, упродовж досліджуваного періоду музеї Волинської області істотно активізували науково-видавничу діяльність, що стало можливим завдяки розбудові національного музейництва після проголошення Україною незалежності. ВКМ ініційовано та проведено десятки наукових конференцій, круглих столів, окремі з яких («Минуле і сучасне Волині та Полісся», «Волинський музей: історія та сучасність», «Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації») щороку або з

установленою періодичністю збирають науковців для обговорення низки важливих історичних, краєзнавчих, мистецтвознавчих, музеєзнавчих тем. Значна частина проблем, які увійшли до дослідницького поля вчених, уведена у науковий обіг уперше. Це стосується й музейних предметів із фондів музеїв області, які вперше стали важливим досліджуваним ученими джерелом.

В останні роки спостерігається деякий спад активності волинських музеїв у провадженні науково-видавничої діяльності, що пов'язано з низкою об'єктивних чинників (пандемія, повномасштабна російсько-українська війна). Ще одним негативним чинником, який уповільнює розвиток науково-видавничої діяльності музеїв, є фінансування установ культури за залишковим принципом. Хоча практика підготовки електронних збірників матеріалів та їх оприлюднення на офіційних сайтах музеїв робить установи культури менш залежними від фінансування.

Література:

1. Андрейчук Т., Вернидубов О., Панасюк В. *Інформаційно-статистичний огляд діяльності комунальних і підвідомчих музеїв Волинської області за 2021 р.* Луцьк : б.в., 2022. 50 с.
2. Більо Л. Науково-дослідна робота музеїв волинської області (1991–2016 рр.). *Гілея. Історичні науки.* 2017. Вип. 122. С. 89–93.
3. Бондаренко Г. Роль музеїв у краєзнавчій освіті Волинської області 1939–2019 роках. *Fine Art and Culture Studies.* 2021. № 2. С. 9–22.
4. Бондаренко Г.В. Інформаційне забезпечення бібліотечних і музейних краєзнавчих заходів: підготовка, проведення, підсумки. *Волинський музейний вісник.* 2020. Вип. 10. С. 75–79.
5. Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації : тези і матеріали наукової конференції, присвяченої 90-річчю П.М. Жолтовського, 23–24 листопада 1994. Луцьк, 1994. 82 с.
6. Волинський музей. Історія та сучасність : науковий збірник. 1999. Вип. II. 206 с.
7. Волинський музей. Історія та сучасність : тези і матеріали I науково-практичної конференції, присвяченої 65-річчю Волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, 16–17 червня 1994 р. Луцьк : Ініціал, 1997. 52 с.
8. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 458, 465, 470, 476, 483, 489, 497, 507, 514, 521, 529.
9. Збірник матеріалів наукової конференції, присвяченої 135-й річниці від дня народження В. Липинського. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 192 с.
10. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1991 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 458. На 17 арк.
11. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1992 рік. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 465. На 17 арк.
12. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1993 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 470. На 21 арк.
13. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1994 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 476. На 16 арк.
14. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1995 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 483. На 17 арк.
15. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1996 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 489. На 17 арк.
16. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 1999 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 514. На 20 арк.
17. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 2000 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 521. На 24 арк.
18. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею за 2001 рік. Держархів Волинської області. Р. 2083. Оп. 1. Спр. 529. На 26 арк.
19. І Волинські обласні краєзнавчі читання, присвячені пам'яті Григорія Гуртового : науковий збірник. Луцьк, 2014. 340 с.
20. Кальченко Ю., Надольська В. Розвиток музейної справи у Волинській області (1991–2010 рр.). *Історія музейництва, пам'яткоохоронної справи, краєзнавства і туризму в Острозі та на Волині.* 2011. Вип. 3. С. 68–71.
21. Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/chairs/dokumentoznavstva-i-muzeypouyi-spravi> (дата звернення: 26.07.2023).
22. Ковальчук Є. Музейні круглі столи. До 5-річчя спільного проекту Волинського краєзнавчого музею та кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *Волинський музейний вісник.* 2015. Вип. 7. С. 44–47.
23. Минуле і сучасне Волині і Полісся: Луцьк в історії Волині та України : матеріали XXXV Міжнародної історико-краєзнавчої наукової конференції. Луцьк, 2010. Вип. 35.
24. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні і на Волині : матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, м. Луцьк, 27–28 квітня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 61. 228 с.
25. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Юзеф Ігнацій Крашевський і Волинь : матеріали XLIII Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Луцьк, 2012. Вип. 43. 180 с.
26. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Ковель і Ковельщина в українській та європейській історії. Ковель, 2018. Вип. 65. 624 с.

27. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Бібліотеки – осередки культури, освіти, науки: шлях довжиною у 75 років : матеріали LIV Волин. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 75-річчю Волин. держ. обл. універс. 6-ки ім. Олени Пчілки. Луцьк, 2015. Вип. 54. 180 с.
28. Минуле і сучасне Волині та Полісся. З історії національних меншин на Волині. *Матеріали Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції «Минуле і сучасне єврейської громади на Волині»*, смт. Маневичі, 20–21 серпня 2013 р. та Міжнародної наукової конференції «Польська культура в контексті волинського тексту», м. Луцьк, 3–4 квітня 2014 р. Луцьк, 2014. Вип. 49. 296 с.
29. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Камінь-Каширський район в історії України та Волині* : матеріали науково-практичної конференції, приуроченої до 70-річчя масової депортації волинян в 1947 р. і 75-річчя знищення єврейського населення у 1942 р. на Волині, м. Камінь-Каширський, 6 грудня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 64. 328 с.
30. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Ківерціщина та Олика в історії України та Волині* : матеріали краєзнавчих читань, Ківерці, 22 вересня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 62. 527 с.
31. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Локачинський район та Затурці в історії України та Волині* : матеріали XLVI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції. Луцьк : Волинські старожитності, 2013. Вип. 46. 202 с.
32. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Любомль та Любомльщина в українській та європейській історії* : матеріали Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, м. Любомль 24–25 жовтня 2017 р. Луцьк, 2017. Вип. 63. 680 с.
33. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Місто Володимир-Волинський та Побужжя у світовій та українській історії. Успенський собор в історії міста Володимира-Волинського та України* : матеріали 55-ї Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 1000-річчю пам'яті київського князя Володимира Великого та 860-й річниці початку будівництва Успенського собору, м. Володимир-Волинський, 23 жовтня 2015 р. Луцьк, 2015. Вип. 55. 412 с.
34. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Модест Левицький в історії України і Волині та проблеми формування інтелектуальної еліти* : матеріали Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження відомого українського письменника, педагога, державного і громадського діяча Модеста Левицького (1866–1932), м. Луцьк, 15–16 грудня 2016 р. Луцьк, 2016. Вип. 60. 212 с.
35. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Некрополі краю* : матеріали LVI Волинської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції, м. Луцьк, 25 листопада 2015 р. Луцьк, 2015. Вип. 56. 250 с.
36. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 165-річчю від дня народження Олени Пчілки та 65-річчю з часу створення Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, с. Колодяжне на Волині, 26–27 червня 2014 р. Луцьк, 2014. Вип. 51. 312 с.
37. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Ратнівщина в історії України та Волині* : матеріали XLII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, приуроченої 70-річчю Кортеліської трагедії 1942 р., смт. Ратне – с. Кортеліси, 20 вересня 2012 р. Луцьк, 2012. Вип. 42. 396 с.
38. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Сереховичі та Старовижівщина у світовій та українській історії* : матеріали LIII Всеукраїнської історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 24-й річниці Незалежності України, смт. Стара Вижівка – с. Сереховичі, 20 травня 2015 р. Луцьк, 2015. Вип. 53. 531 с.
39. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Християнство в історії і культурі Володимира-Волинського та Волині* : матеріали XLVII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції. Луцьк, 2013. Вип. 47. 332 с.
40. Минуле і сучасне Волині та Полісся. *Шацьке поозер'я у світовій та українській історії* : матеріали XLV Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції, м. Луцьк – смт. Шацьк, 24–26 травня 2013 р. Луцьк : Волинські старожитності, 2013. Вип. 45. 206 с.
41. Минуле і сучасне Волині: проблеми джерелознавства. Луцьк, 1994.
42. Минуле і сучасне Волині. *Тези доповідей та повідомлень Волинської регіональної історико-краєзнавчої конференції*, 26–28 вересня 1985 р. Луцьк, 1985, 294 с.
43. Олика в європейській історії: відтворення історико-архітектурної спадщини : Матеріали Міжнар. наук. конф., м. Луцьк – смт. Олика, 29–30 жовтня 2021 р. Луцьк : Волинська друкарня, 2022. 270 с.